Correctievoorschrift VWO

2026

tijdvak 1

Latijnse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:
1 Regels voor de beoordeling
2 Algemene regels
3 Vakspecifieke regels
4 Beoordelingsmodel
5 Aanleveren scores
6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.
Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.
Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 tot en met 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:
1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommitteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommitteerde.
4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
5 Indien de examinator en de gecommitteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommitteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:
1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goedgerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.

5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7 Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens.
Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

Toelichting status correctievoorschrift

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

Verkeer tussen examinator en gecommitteerde (eerste en tweede corrector)
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

Toelichting aanvullingen op het correctievoorschrift
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking:
Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout:
Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen. Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
  en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de n-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:
1 De onder ‘2 Algemene regels’ geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
5 Indien bij de vertaling van een kolon een Latijns woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 C

2 maximumscore 1
sapiens

Opmerking
Niet fout rekenen wanneer geantwoord is ‘wijze’.

3 maximumscore 1
apatheia

Opmerking
Niet fout rekenen wanneer geantwoord is ‘autarkeia’.

4 maximumscore 1
het overlijden/verlies van een vriend/dierbare
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores

5 **maximumscore 2**
- fluant (regel 6) 1
- plorandum (regel 7) 1

6 **maximumscore 1**
twee van de volgende antwoorden:
- alliteratie
- antithese
- asyndeton
- parallellisme
- polysyndeton

Opmerkingen
- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is genoteerd 'anafora'.*

7 **maximumscore 1**
Je moet niet overdreven verdrietig zijn / niet te veel uiting geven aan je verdriet (over het overlijden van een vriend, maar je mag wel huilen).
Of woorden van overeenkomstige strekking.

8 **maximumscore 1**
fictieve uitspraak

Opmerking
Niet fout rekenen wanneer geantwoord is '(invoeren) fictieve spreker'.

9 **maximumscore 1**
troost

10 **maximumscore 2**
- tormento (regel 20) 1
- morsu (regel 21) 1

Opmerking
Niet fout rekenen wanneer in plaats van 'morsu (regel 21)' is geantwoord 'morsus (regel 22)'.

11 **maximumscore 1**
(amicorum) defunctorum memoria (regel 23)

12 **maximumscore 1**
fortunae (regel 33)

Vraag	Antwoord	Scores

13 maximumscore 1
een (goede) vriend / Flaccus
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen
- *Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'vrienden'.*
- *Geen scorepunt toekennen wanneer alleen geantwoord is 'een overledene / iemand'.*

14 maximumscore 1
Voorbeelden van een goed antwoord zijn:
- Seneca zou het eens zijn met dit advies; hij schrijft (in regel 18-19) dat we moeten zorgen dat de herinnering aan overledenen prettig is.
- Seneca zou het eens zijn met dit advies; hij schrijft (in regel 30-31) dat het aangenaam is terug te denken aan een overleden vriend.

Opmerkingen
- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Geen scorepunt toekennen wanneer geantwoord is dat Seneca het niet eens zou zijn met dit advies.*

Tekst 2

15 D

16 maximumscore 1
(geschriften van anderen) lezen over rouwverwerking/troost
Of woorden van overeenkomstige strekking.

17 maximumscore 1
zelf een (troostend) geschrift/boek / (troostende) brief schrijven
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores

18 maximumscore 1

Cicero's bewering stemt niet overeen met de visie van Seneca op verdriet, want Cicero beweert dat verdriet alle troost overwint; Seneca stelt daarentegen juist dat je het verdriet te boven komt / dat je door een vrolijke herinnering te koesteren zelf het verdriet kunt overwinnen / dat je zonder bitterheid kunt genieten van de herinnering aan de overledene.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen
- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer in een overigens juist antwoord impliciet gelaten is dat Cicero's bewering niet overeenstemt met Seneca's visie.*
- *Niet fout rekenen wanneer als Seneca's visie is genoteerd 'Seneca vindt dat rouwen niet te intensief moet zijn / niet te lang moet duren.'*

19 maximumscore 2

- impedior (regel 7) 1
- relaxor (regel 8) 1

20 maximumscore 1

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:
- Het gaat om doen alsof hij opgewekt is; daarvoor zou hij zich schamen tegenover zijn familie/vrienden.
- Hij bedoelt er blij uitzien; dat vindt hij niet getuigen van voldoende respect voor de overledene.
- Het gaat om een blij gezicht tonen; daarmee zou hij de indruk wekken blij te zijn en daarmee zou hij liegen.
- Hij bedoelt het tonen van vrolijkheid; hij vindt dat niet passen bij zijn streven naar wijsheid / bij de leer van de Stoa.

Opmerking
Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

21 maximumscore 1

videor; interdum (regel 9-10)

Opmerking
Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

22 maximumscore 1
alleen zijn; het gezelschap van Atticus / een (goede) vriend / het verdriet delen
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking
Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

23 D

Tekst 3

24 maximumscore 1
(Laelius verkiest) sapientia (boven) amicitia (als beste cadeau van de goden.)

Opmerkingen
- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn en in de juiste volgorde staan.*
- *Niet fout rekenen wanneer in plaats van sapientia is genoteerd 'wijsheid' en/of in plaats van amicitia 'vriendschap'.*

25 D

26 maximumscore 1
(coniunctivus) adhortativus / coniunctivus (van aansporing)

27 maximumscore 1
(Hij wil het uitleggen) op basis van de concrete levenspraktijk; (de manier waarop hij het niet wil uitleggen is) op grond van hoogdravende wijsneuzerij. / (Hij wil het uitleggen) in eenvoudige bewoordingen; (de manier waarop hij het niet wil uitleggen is) met moeilijke termen / met grootsheid van woorden.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking
Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

28 maximumscore 1
bonos (regel 27)

29 **maximumscore 2**
twee van de volgende antwoorden:
- te kunnen spreken met de ander zoals je met jezelf spreekt / volkomen jezelf te kunnen zijn bij de ander
- dat de ander meeleeft met jouw voorspoed
- dat de ander meeleeft met jouw tegenspoed / nog meer dan jijzelf lijdt onder jouw tegenspoed

Of woorden van overeenkomstige strekking.

per juist antwoord 1

30 **maximumscore 1**
(hartelijke) genegenheid (regel 9)

31 **maximumscore 1**
retorische vraag

Opmerking
Niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'parallellisme'.

32 **maximumscore 1**
Voorbeelden van een goed antwoord zijn:
- (Ja,) Atticus is begaan met Cicero's verdriet / Cicero kan zijn verdriet goed met Atticus delen; daarmee voldoet Atticus aan Laelius' omschrijving dat een goede vriend met je meelijdt / het beste met je voorheeft.
- (Nee,) Atticus doet (weliswaar) zijn best / doet alles om Cicero op te beuren; Cicero schrijft echter niet, dat Atticus meer lijdt onder Cicero's verdriet/ellende dan Cicero zelf.

Opmerking
Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Kolon 33 (regel 1)

33 **maximumscore 2**
Nemo nostrum idem est in senectute,
Niemand van ons is in/tijdens (de/zijn) ouderdom / op (een) hoge leeftijd dezelfde/hetzelfde

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 34 (regel 1)

34 **maximumscore 1**

qui fuit iuvenis;
die/als hij was als (een) jongeman / in zijn/de jeugd

Niet fout rekenen: die/als hij jong was

Kolon 35 (regel 1-2)

35 **maximumscore 2**

nemo nostrum est idem mane, qui fuit pridie.
niemand van ons is 's morgens / (op) de/een volgende ochtend (vroeg) dezelfde/hetzelfde, die/als hij (op) de/een vorige dag was

Wanneer **nemo nostrum est idem, qui** op dezelfde manier onjuist is vertaald als **Nemo nostrum idem est, qui** (kolon 33-34), hier niet meer aanrekenen.
Wanneer **fuit** op dezelfde manier onjuist is vertaald als **fuit** in kolon 34, hier niet meer aanrekenen.

Kolon 36 (regel 2)

36 **maximumscore 2**

Corpora nostra rapiuntur fluminum more.
Onze lichamen gaan snel voorbij zoals (de) rivieren / (het) water

Niet fout rekenen: **fluminum** een rivier

Kolon 37 (regel 3)

37 **maximumscore 1**

Quicquid vides,
Wat je ook maar ziet / Al(les) wat je ziet/waarneemt

Kolon 38 (regel 3)

38 **maximumscore 1**

currit cum tempore.
vergaat (tegelijk) met (de) tijd

Niet fout rekenen: **tempore** met de dag/situatie

Kolon 39 (regel 3)

39 **maximumscore 2**

Nihil ex iis, (kolon 40), manet.
Niets/Geen van die dingen / Niets van datgene blijft (bestaan)

Niet fout rekenen: **ex** (van)uit
Niet fout rekenen: **iis** hetgeen / de dingen

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 40 (regel 3)

40 **maximumscore 1**

quae videmus
die/wat we zien/waarnemen

Kolon 41 (regel 4)

41 **maximumscore 2**

Ego ipse, (kolon 42) (kolon 43), mutatus sum.
Ik ben zelf veranderd / Ik veranderde zelf / Ikzelf, ik ben veranderd / veranderde

Niet fout rekenen: **ipse** ook/evenzeer
Niet fout rekenen: **mutatus sum** ik werd veranderd

ipse precies/juist	1
ipse heer des huizes / op mezelf/zichzelf / uit eigen beweging	0
ipse niet vertaald	1
mutatus sum (ik) word veranderd / verander	1

Kolon 42 (regel 4)

42 **maximumscore 1**

dum loquor
terwijl ik zeg

Niet fout rekenen: terwijl ik zei
Niet fout rekenen: **loqui** spreken/praten

dum totdat	0

Kolon 43 (regel 4)

43 **maximumscore 1**

mutari ista
dat die/deze dingen veranderen / dat dat/dit verandert

Niet fout rekenen: dat die/deze dingen veranderd worden / dat dat(gene)/dit veranderd wordt
Niet fout rekenen: **mutari** vertaald met onvoltooid verleden tijd
Wanneer **mutari** met dezelfde onjuiste betekenis is vertaald als in kolon 41, hier niet meer aanrekenen.

Kolon 44 (regel 4)

44 **maximumscore 1**

Hoc est,
Dit / Het volgende is (het)

Niet fout rekenen: **Hoc** Dat

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 45 (regel 4-5)

45 **maximumscore 1**

quod ait Heraclitus:
wat Heraclitus zegt/beweert/zei/beweerde

De uitspraak van Heraclitus staat voorvertaald in de opgave:
"Als iemand zegt dat hij tweemaal in dezelfde rivier is gestapt, dan is dat waar, maar toch ook niet waar."

Kolon 46 (regel 6-7)

46 **maximumscore 2**

Manet enim idem fluminis nomen,
De naam van/voor de/een rivier / (het) water / Een naam voor een rivier blijft immers dezelfde/hetzelfde/gelijk

Niet fout rekenen: Want dezelfde naam van/voor de/een rivier / (het) water blijft (bestaan)
Niet fout rekenen: **fluminis nomen** de naam rivier/'rivier'
idem verbonden met **fluminis** 0

Kolon 47 (regel 7)

47 **maximumscore 1**

aqua transmissa est.
het water is verder gestroomd / stroomde verder

Niet fout rekenen wanneer in de vertaling 'maar' of 'alleen/slechts' is toegevoegd.

Kolon 48 (regel 8)

48 **maximumscore 2**

Hoc in amne manifestius est
Dit is bij/in een/de rivier/stroom duidelijker (zichtbaar)

Niet fout rekenen: **Hoc** Dat
Hoc amne deze/die rivier/stroom 0
manifestius (over)duidelijk (zichtbaar) 1
manifestus elke andere betekenis dan '(over)duidelijk (zichtbaar)' of een synoniem daarvan 0

Kolon 49 (regel 8)

49 **maximumscore 1**

quam in homine.
dan bij/in een/de mens

Niet fout rekenen: **homo** man

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 50 (regel 8-9)

50 **maximumscore 2**

Sed nos quoque non minus velox cursus praetervehit,
Maar ook ons sleurt een niet minder snelle stroom/stroming/vaart/snelheid mee

Niet fout rekenen: Maar ook wij worden in/door een niet minder snelle stroom/stroming/vaart/snelheid meegesleurd
Niet fout rekenen: **non minus velox** net zo snelle / even snelle
Niet fout rekenen: **minus velox cursus** kleinere snelle stroom/stroming/vaart/snelheid
Niet fout rekenen: **cursus** de stroom/stroming/vaart/snelheid

Kolon 51 (regel 9)

51 **maximumscore 2**

et ideo admiror dementiam nostram,
en daarom verbaas ik mij over onze dwaasheid/waanzin

Kolon 52 (regel 9-10)

52 **maximumscore 2**

quod tantopere amamus
(om)dat we zo(zeer) houden van

quod amamus waarvan we houden 0

Kolon 53 (regel 10)

53 **maximumscore 2**

rem fugacissimam, corpus,
een zeer/uiterst vergankelijk ding/iets, ons/het lichaam

Niet fout rekenen: **rem fugacissimam** het vergankelijkste ding/iets / het zeer vergankelijke ding/iets
Niet fout rekenen: **corpus** een lichaam
Niet fout rekenen: **corpus** namelijk ons/het/een lichaam
res toestand/feit 1
res elke andere betekenis dan ‘ding/iets/toestand/feit’ of een synoniem daarvan 0

Kolon 54 (regel 10)

54 **maximumscore 1**

timemusque,
en (dat/omdat we) bang zijn

Niet fout rekenen: **timemusque** en we zijn bang

Vraag	Antwoord	Scores

Kolon 55 (regel 10-11)

55 **maximumscore 1**

ne quando moriamur,
dat we ooit sterven

Niet fout rekenen: dat we ooit zullen sterven

De woorden cum t/m sit (regel 11) zijn voorvertaald als:
'terwijl elk nieuw moment de dood van onze vorige toestand inhoudt'.

Kolon 56 (regel 11-12)

56 **maximumscore 1**

Vis tu non timere, ne semel fiat,
Je moet niet bang zijn dat een keer / (ooit) eens gebeurt

Niet fout rekenen: **fiat** het gebeurt
Niet fout rekenen: **fiat** zal gebeuren

Kolon 57 (regel 12)

57 **maximumscore 1**

quod cotidie fit!
wat dagelijks / dag na dag / elke dag gebeurt

quod omdat 0

Niet fout rekenen wanneer **ne semel fiat** (kolon 56) en kolon 57 samen vertaald zijn als 'dat het een keer gebeurt, omdat het dagelijks gebeurt'.
Wanneer **fieri** met dezelfde onjuiste betekenis is vertaald als in kolon 56, hier niet meer aanrekenen.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens.
Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 28 mei te accorderen.

Ook na 28 mei kunt u nog tot en met 10 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

Tweede tijdvak
Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Seneca, Epistulae Morales ad Lucilium 63.1-7
tekst 2	Cicero, Ad Atticum 12.14.3-4
tekst 3	Cicero, Laelius / De Amicitia 19-22; W.A.M. Peters, Amsterdam 2005[3]
tekst 4	Seneca, Epistulae Morales ad Lucilium 58.22-23
vraag 14	https://www.grief.academy/rouw-na-het-verlies-van-een-vriend-5-praktische-tips/, bekeken op 23 januari 2025